

ERASMUS+ YÜKSEKÖĞRETİM
ECHE PRENSİPLERİNE UYUM TOPLANTISI

24 NİSAN 2017

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
BURDUR

ÇALIŞTAY ÖZETLERİ:

ÇALIŞTAY 1: Özel İhtiyaç Desteği ve Dezavantajları Gruplar

Özel ihtiyaç desteği ek Hibe desteği olmaksızın faaliyete katılmayanlar (engelli, eğitsel zorluklar yaşayan, okul performansı düşük öğrenciler) için verilebilen hibe türü olduğu anlatıldı ve alt başlıkları aktarıldı.

Başvuru esnasında öğrencinin engelini veya dezavantajını belirtmesi, başvuru formlarında bununla ilgili alan bulunması, ilgili yükseköğretim kurumunda kayıtlı engelli öğrenciler de tespit edilmesi gerektiği belirtildi.

Program Rehberi'nde ekonomik engeller altında tanımlanan zorlukları aşmak için ek hibe desteği verilmesi tartışıldı. Ancak ülkemizde kişi bazlı veya konut bazlı gelir tespitinin zorluğu ve yanlış tespit sonucu oluşabilecek haksızlıkların önüne geçilebilmesi amacıyla bu tarz bir hibenin faydalı olmayacağı belirtildi. Beyan esaslı gidildiğinde adalet duygusunun kaybolabileceği değerlendirildi. Maddi durumu zayıf olan öğrenciler için Kurumsal Destek hesabı veya yükseköğretim kurumunun özkaynaklarının kullanılması önerildi.

Kültürel farklılıklar (Arap ülkeleri, Kuzey Afrika ülkeleri, Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin oturma izni problemi veya İran uyruklu öğrencilerin banka hesabı açamaması) ile ilgili olarak yaşanan sorunların Dışişleri Bakanlığı ve YÖK'e yazı ile aktarılması benimsendi

Erasmus+'dan farklı bir değişim programı ile yükseköğretim kurumlarında tam zamanlı öğrenci olarak okuyanların yabancı dil seviyelerinin yüksek olması sebebiyle, sıralamada Türk öğrencilerin önüne geçtikleri belirtildi ve Türk öğrencilere pozitif ayrımcılık yapıp yapılamayacağı tartışıldı. ECHE belgesinde yer alan eşit fırsat ve adalet ilkesi gereği uygulanabilir olmadığı görüşüne varıldı.

Sağlık sorunları başlığında kronik rahatsızlığı olan veya yurtdışında ilaç sıkıntısı yaşayabilecek öğrencilere de ek engelli hibesi verileceği yükseköğretim kurumu temsilcilerine aktarıldı. Örnek hastalıklar ve karşılaşılabilecek durumlar tartışıldı.

Engelli ek hibesi prosedürünün gereğinden uzun olduğu ve öğrenci hareketliliğe başladıktan sonra hibenin çıktığı söylendi. Burada görevin hem yükseköğretim kurumlarına hem de Ulusal Ajans'a düştüğü belirtildi.

Sosyal engeller başlığı altında; seçim esnasında öksüz ve yetimlere artı puan verilebileceği önerildi. Öneri tüm katılımcılar tarafından benimsendi. Bu çerçevede, El Kitabında yer alan

“Şehit ve gazi çocuklarına” ibaresinin “Şehit ve gazi çocuklarına, öksüz ve yetimlere” olarak değiştirilmesi önerildi.

Sosyal engeller başlığı altında yer alan cinsiyeti, etnik kökeni, dini, cinsel yönelimi, vb. nedenlerden dolayı ayrımcılığa maruz kalan kişiler ibaresinin, yararlanıcıları zor durumda bırakacağı göz önünde bulundurularak değerlendirmemesi yönünde temayül oluştu.

Coğrafi engeller başlığının ülkemiz koşulları ile alakası olmadığı bu nedenle değerlendirme dışında tutulmasının daha uygun olacağı belirtildi.

Çalıştayın konusu ile ilgili olarak; yükseköğretim kurumlarının engelli hibesinin bilinirliğini artırmak adına Avrupa Komisyonu ve Ulusal Ajans’ın önerdiği;

- sitelerine bilgilendirici içerik koyması bu içeriği de sosyal paylaşım hesaplarından duyurması, üniversiteler kendi web sayfalarında bilgilendirme yapması,
- erasmus ofisi ile engelliler ile ilgili birimin koordineli çalışması,
- başvuru formuna yararlanıcının engellilik durumunu yazabileceği kısım eklemesi,
- başvuru ilanlarına engelli hibesi hakkında bilgi eklemesi,
- İmzalayacakları ikili anlaşmalara engelli yararlanıcılar için ne tür destek, ortam sağlanacağını kaydetmeleri
- ESN tarafından hazırlanan <http://exchangeability.eu/mapability-map> adresine kendilerini eklemeleri
- Engelli hibesi alması da engelli yararlanıcıları MT+’a kayıt ederken “participant with special needs” kutucuğunu işaretlemeleri
- Hareketlilik Aracı’na kayıt ederken neden ek hibe verilmediğini yazmalarını ve ek hibe olarak 0 avro raporlaması tavsiye edildi.

Ek hibe talebinin yükseköğretim kurumları ile Ulusal Ajans arasında imzalanan sözleşmenin bitiminden 60 gün öncesine kadar talep edilebileceği belirtildi. Ek hibenin sadece öğrenci için değil personel için de istenebileceği, ayrıca alınan ek hibenin harcanan kısmının tamamının belgelendirilmesi gerekliliği aktarıldı.

Engelli hibe başvuru formunun, Avrupa Komisyonu’nun konu ile ilgili hazırladığı çerçeve belgenin Ulusal Ajans web sitesinde yer aldığı belirtildi. Başvuru formunun her sayfası ayrıntılı şekilde açıklanıp, hangi kısma ne yazılacağı, öğrenciden istenecek evrak tek tek açıklandı.

Katılımcılar hibe üst limitinin olup olmadığını sordu, olmadığı ancak istenen hibenin gerekçelendirilmesi ve hareketlilik sonunda harcanan tüm hibenin belgelendirilmesi gerektiği anlatıldı.

Son olarak başvuru ilanlarında engelli ek hibesinin ayrıntılı şekilde açıklanması, tanıtım toplantılarında bu hibe türünden bahsedilmesi önerildi.

ÇALIŞTAY 2: Staj Faaliyeti

Staj faaliyetinden yararlanan öğrencinin faaliyeti boyunca elde edilecek mesleki kazanımların ileride iş hayatına yadsınamayacak ölçüde katkı sağlayacağı aşikârdır, eğer öğrenciler akademik çalışma yapmak/tez konusu hakkında araştırma yapmak isterlerse bu öğrencileri staj faaliyetine değil, öğrenim hareketliliğine yönlendirilmesi gerekmektedir. Gerçekleşen staj faaliyetinin ideal düzeye ulaşması için, seçim sürecinin adil ve şeffaf olması, ilgili kurum tarafından bilgilendirme sürecinin önemsenmesi, gerekli belgelerin tamamlanması, Öğrencinin staj sorumluluklarını yerine getirilmesi ve staj faaliyetini gerçekleştirilmesi, Öğrencinin staj faaliyeti sırasında takibi ve iletişiminin sağlanması, Staj Hareketliliğinin öğrenci döndükten sonra tanınması gerekmektedir. Avrupa Birliği Komisyonu Eğitim, İşitsel ve Görsel Kültür Yürütme Ajansı tarafından açıklanan Staj Hareketliliğinin oluşturulmasındaki temel amaçlar ve beklentiler şöyledir, Rekabet edilebilir iş gücü piyasası, Dünya rekabeti, donanımlı iş gücü potansiyeli, mesleki yeterlilik; mezun olduktan sonraki iş hayatına aldığı stajın etkililiği, kişisel gelişimine katkı (ekip çalışması / öz güven / yurt dışında yaşama becerisi), istihdam edilebilirlik, Üniversite – Sanayi İş Birliği (İş dünyasının Üniversiteden mezun olacak bireylerden beklentileri ve Üniversitelerin iş dünyasına kazandıracığı bireylere ne şekilde eğitim vermesi gerektiği konusunda iş birliğinin sağlanması), mezunların programa katılması.

Staj Hareketliliği faaliyetinin kalitesini arttırmak için, öncelikle öğrenciler 1. Ve 2. Sınıfta bu hareketlilikten faydalanmaları ve bilinç kazanmaları için teşvik edilir. İlk yıllardan ziyade, son sınıf öğrencileri de bu faaliyete yönlendirilmelidir. Yapılan staj faaliyetlerinin etkililiği ve mesleki anlamda ilerleyen yıllarda öğrenciye katkı sağladığı üstünde durulmalıdır ayrıca Konsorsiyum ve Staj Hareketliliklerinde hedef kitle 3. Ve 4. Sınıf öğrencileridir. Bu sınıftaki öğrencilere öncelik verilmelidir.

İdeal Staj Hareketliliğinin gerçekleştirilmesinde ortaya çıkan engeller mevcuttur, öncelikle Staj hareketliliğine katılmak isteyen öğrenci sayısı oldukça azdır daha doğrusu istenilen boyuta ulaşamamıştır. Bunun en temel nedeni, staj yeri bulma konusundaki sıkıntılardır, staj yeri bulsalar bile bulunan yer uygun staj yeri olmamaktadır. Bu sıkıntıyı gidermek için daha önce hareketliliğe katılmış öğrencilerin gittikleri kurumlara ait bir veritabanı oluşturulabilir. (Tüm Türkiye geneli veya bölgesel). Uygun staj yerinin tespitinde, Konsorsiyum ve staj hareketliliklerine katılan önceki öğrencilerden geri dönüt alarak ve firmaların internet üzerinden veya telefon yoluyla araştırılması yoluyla staj yerinin uygun olup olmadığı araştırılarak iyi firmalara staj yeri bulamayan ve açıkta kalan öğrencileri yönlendirerek ideal staj hareketliliğinin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Konsorsiyum ve staj hareketliliklerine katılan önceki öğrencilerden geri dönüt alarak ve firmaların internet üzerinden veya telefon yoluyla araştırılması yoluyla staj yerinin uygun olup olmadığı araştırıldıktan sonra iyi firmalara staj yeri bulamayan ve açıkta kalan öğrencileri yönlendirerek ideal staj hareketliliğinin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Öğrenci öncelikle kabul mektubu alarak seçime katılmalarında fayda vardır. Kabul mektubu olan öğrenciler, başvuru esnasında uygunluğunun kontrol edilmesi için bölüm koordinatörüne yönlendirilmeli Bölüm Koordinatörünün uygunluğuna onay verdiği öğrenci başvuru yapmalıdır. Kişisel bağlantılarla alakasız departmanlardan veya kurumlardan alınan kabul mektupları kabul edilmemeli ve bu başvurulara dikkat edilmelidir. Mümkün mertebe öğrencinin kendisi süreci takip etmekle sorumlu olup, bilinçli öğrencinin gönderilmesi teşvik edilmelidir.

Her ilde Ticaret Odası veya Sanayi Birlikleri mevcut fakat bu kurumların ile staj yeri bulma aşamasında yeterli çalışmadıkları tespit edilmektedir. Buna ilaveten Gelen stajer öğrenci için

mentor, evrak işi, barınma ve diğer sorumluluklar söz konusu olduğu için Türkiye'deki kurumlar öğrenci kabul etmek istememektedir. Ayrıca dönemsel problemler olduğu için ve bu tarz problemler olduğu için de gelen öğrenciler Türkiye'yi tercih etmekte daha temkinli yaklaşmaktadır. Son 2 yıldır ortalama 150-200 öğrenci geliyorken, bu yıl gelen öğrenci sayılarında oldukça düşüş olduğunu ve bu sayının 35-40 arasına düşmüş olduğunu belirtmektedir. Birde zorunlu staj olayı vardır. Öğrencinin zorunlu stajı var ise ve kredi yüklenmesi yapılacaksa, staj için karşı kurum kaç kredi olarak belirttiyse o kadar kredi yüklemesi yapılır. Eğer karşı kurum verdiği staj için öğrenciye vereceği bir kredilendirme sistemine sahip değilse, öğrencinin kendi kurumundaki alacağı kredi sayısına tekabül edecek şekilde kredi yüklemesi yapılmalıdır.

Staj faaliyetlerine başvurusunda öğrencilerin sorumluluklarının yerine getirmesi ve bunun takibi üniversiteler tarafından takibi ayrıca Yapılan staj içeriğinin evraklar ile uyuşup uyuşmadığı kontrollerinin yapılması staj faaliyetlerinin başarıya ulaşması bakımından çok önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin mağdur olmasını engelleyebilmek adına Gönderilen kurumlara öğrencilerin gidişinden sonra mail atılıp öğrencinin varışını teyit etmelerini rica ederek süreç içerisinde de öğrenciyi takip edeceklerinin mesajı verilebilir. Daha sonra hareketliliğini tamamlayan öğrencilerden memnun kalıp kalmadıklarını ve önümüzdeki dönemler için yeni öğrenci isteyip istemediklerini mail yoluyla sorulabilir.

Staj faaliyetinde vize konusunda bazı ülkelerde sıkıntı çıkmaktadır. Öğrenci uygun vize türünde onay alamadığı takdirde başlarına gelebilecek her türlü mesuliyet veya işlemden kendileri sorumludurlar. Deport edilmeleri gibi durumlar söz konusu olduğunda öğrenci bireysel hareket ettiği için sorumluluk da kendisine aittir.

ÇALIŞTAY 3: Personel Hareketliliğinde Tanınma

Erasmus+ programı kapsamında personel hareketliliğinin tanınması tamamen gri bir alan olarak kalmıştır. Öğrenci hareketliliğinin tanınması gibi net bir durum yoktur. Ancak Komisyon ECHE kriterleri arasında bunu da denetlemeye başlayacağını belirtmiştir. Personelin Öğretim hareketliliğinin tanınması başarısında Avrupa'da %20-25 seviyelerindedir. Avrupa komisyonu tanınmanın 3 boyutlu olması gerektiğini Promotion, Recognition ve Support olarak belirtilmiştir.

Participant Reportlarda Erasmus'dan faydalanan personele tanınmanın nasıl gerçekleştiği ile ilgili aşağıda ki sorular sorulmaktadır

- Part of my work plan
- Informal Recognition by Manager
- Salary increase
- Not recognized at all

Hareketlilikten faydalanan öğretim üyeleri geri döndüklerinde mutlaka telafi dersi vermek zorunda kalmaktadır. Yerlerine başka öğretim üyelerinin derslerine girmesi üniversitenin ders ücreti ödeme sorunu ile karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır. Söz konusu öğretim üyelerinin yerine onların asistanlarının veya araştırma görevlilerinin derse girmesi ise kanunen yasaktır.

Bazı üniversitelerde Öğretim Üyeleri hareketlilikte dönem aralarında faydalandıkları için yukarıda belirtilen sorunlar ile karşılaşmamaktadır. Ancak genel olarak bakıldığında Erasmus

Eğitim verme hareketinin hocaların work plan'inin bir parçası olarak tanınması mümkün görünmemektedir. Ancak, uluslararasılaşma genel olarak üniversitelerin bir yaklaşımı olduğu için Erasmus Öğretim Hareketliliğine katılmış olmanın, Yüksek Öğretim Kurumu tarafından Öğretim Üyelerinin terfilerinde bir kriter olarak kullanılmasının mümkün olabileceği fikirlerden biri olarak sunulmuştur. Hali hazırda Yükselme kriterlerinde uluslararası düzeyde ders vermek gibi bir madde bulunmamaktadır. YÖK'ün uluslararasılaşma endeksi kurmayı düşündüğü, söz konusu endekste uluslararası üniversitelerde gidip ders verme hareketliliği sayısı kriteri konmasının motivasyonu arttırıcı bir husus olabileceği belirtilmiştir.

Öte yandan, birçok üniversitede hâlihazırda hocaların uluslararası projeler yürüttükleri yurtdışında faaliyet gösterdikleri, yayınlar yaptıkları ders verdikleri için Erasmus Öğretim hareketliliği ile ilgili bir beklentileri olmadığı da belirtilmiştir.

Diğer yandan üniversite senatolarından çıkarılacak bir karar ile üniversitelerin kendi içlerinde bir düzenleme yapabilecekleri ve Akademisyenlerin performans yönetmeliğine tanınma ile ilgili bir madde koymaları da mümkün olabilecektir.

Diğer bir alternative üniversitelerin ders verme hareketliliğini stratejik hedefleri arasına koyabilmeleridir. Bu sayede Kurumsal düzeyde bir tanınma sağlanabilir.

Bu noktada amaç participant's report'ta belirtilen maddeleri üniversitelere zorla uygulanmalı mıdır yoksa gri bir bölge olarak devam mı etmelidir. Öğrenci Hareketliliğinin tanınması gibi bir zorunluluk olmalı mıdır? Tecrübeler göstermiştir ki bazı konularda düzenleme yapılması, yapılmamasından daha kötü sonuçlar doğurabilmektedir.

Zorlama olur ise YOK tarafından yapılması gerekir. Bu tür durumlarda da çoğunlukla işin ruhu yakalanmadan iş yapıyormuş gibi kağıt üstünde gösterilmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu sebeple akademik performans içine dahil edilmesi daha uygun olacağı, hocaları teşvik edeceği katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Unutmamak gerekir ki tüm üniversiteler YÖK'e bağlı olsa da her üniversitenin kendi iç dinamikleri bulunmaktadır. Bir üniversiteye uyan kriter, başka bir üniversiteye uymayabilir. Dolayısı ile hangi seçeneğin tanınma için uygulanacağı üniversitenin kendisine bırakılmalıdır. Dayatma ile yapılan uygulamalar bir süre sonra tıkanacaktır.

Devlet üniversitelerinde Akademisyenin performans yönetmeliğine tanınma ile ilgili bir madde konulabilir. Ancak idari personelin gerçekleştirdiği hareketliliğin söz konusu personelin terfi ettirilmesi için kullanılması mümkün değildir. Çünkü bu personel 657'ye tabiidir. Anvak vakıf üniversitelerinde uygulanabilir. Bu noktada ulusal Ajans'dan bir tavsiye yazısı gelmesi yeterli olabilir.

Ancak burada yine verilen bütçenin azlığı sebebiyle bir haksızlık doğması kuvvetle muhtemeldir. Erasmus programına seçilen kişiler zaten ödüllendirilmiş gibi kabul edildiğinden bunu terfi kriteri yapmak cifte ödüllendirme olacaktır. Tanınmayı yükselme kriteri olarak yorumlamamak gerekir.